

Lugu on kirjutatud konkursile „Eesti õpetaja autähis“ ja leidis ka äramärkimist.
Eesti õpetaja autähis ja lood asuvad aadressil: http://eestiopetaja.haljala.ee/?wa_id=6

Viimane suvi

Kairi Kroon

Mäletamise pildialbumit sirvides meenub üks südasuvine hommikupoolik. See oli muide viimane suvi enne suurde ellu astumist. Viimane suvi enne minu koolitee algust. Istusime vanaisaga kodutrepil ja vaatasime mõtlikult hommikust virgumist. Sõnatu vaikusviivu katkestas tema lause, mis siiani meenub, kui kustumatuid mälestusi iseendaga üksi olles mäletan: „Mu kallid lapsed! see on viimane suvi, kus oled vaba kõigest ja kõigist. Puhka, maga kaua, mängi ja tunne niisama olemisrõõmu, sest sügisest algab SINU koolitee!“ Vaatasin ikka kaugusesse, aiaveerde, kus üksikud võililled kolletasid ja ei mõistnud neid sõnu päris sügavuti, kuid kuna mu vanaisa oli minu jaoks autoriteet, siis ma jätsin ta sõnad meelde, mõeldes, et küll ma neile edaspidises elus ehk veel mõtlen.... Ja mõtlesingi, mõtlen veel siiani ning alati, kui see mõttelõng minu peas ennast lahti kerib, avastan nende sõnade sügavust. Avastan nende sõnade ütleva mõttekõpsust ning teadlikkust elust ning saan kinnitust sellele, et inimese väärtushinnangud räägivad tema eluloo.

Saabus sügis ja ajakell oli jõudnud nii kaugemale, et oligi aeg astuda läbi väikese aiavärava suurde ellu. Lahkusin septembrihommiku vilus kooliteele ning jällegi oli vanaisa, kes viipas korraks teelisele koduvärvavas ning see viibe julgustas mind astuma vastu tundmatule, kuid samas ootusärevust tulvil uuendusele. Küll ta juba teadis, mida rändur tundis, sest ta oli ju vana koolipapa. Jah, vanaisa oli mul vana koolipapa Juhan Kroon, keda nüüdki veel meenutatakse ning mäletatakse. Tema oli minu esimene eeskuju ja õpetaja, tema oli minu suunanäitaja järgmise õpetaja, minu kooli, tolleaegase Tapa 1. Keskkooli tarkuseaida juurde.

Peale selle, et Juhan Kroon oli Tapa linnas koolipapa ja muusikamees, oli ta lihtne inimene – mees, isa ja vanaisa, kelle tavalisust oskavad kirjeldada vaid need, kes elasid tema kõrval, kõndisid tema järgi, jagasid temaga koos argimuresid ja rõõme.

Meie jaoks koos vend Mardiga oli Juhan Kroon vanaisa ja samas ka isa eest, kelle väärtushinnangud ning kasvatusmeetodid aitavad meil elus edasi püüelda ja kellele oleme tänulikud, et ta oli just selline nagu ta oli. Ta oli range, aga ei mäleta, et ebaõiglaselt. Ta oli nõudlik, aga ei mäletaks, et oleksin trotsi täis olnud. Ta oli tasakaalukas ning tema arvamused ning soovituselid kõlavad siiani kõrvus, kui oma asjade otsustamisel otsustusvõimest vajaka jääb. Kaugete aegade rüpes ei olegi mälestused temast hämarad, sest ju oli tema olemuse mõjuvõime nii tugev, et ta suudab minu samme suunata veel ka täna.

Mäletan palju tema poolt öeldud tõdesid, mida varem küll kuulasin, aga nüüd alles mõistan. Näiteks seda, et lapsepõlvemaal ei ole korduvaid radu, sinna ei saa kunagi tagasi. Sellepärast tulebki olla nii kaua laps, kuni hinges on kasvõi kübeke lapselikkust. Seda kübekest tuleb hoida, sest see aitab vahest ka täiskasvanuna unustada argimured ja pealegi ei ole need täiskasvanuks olemise rõõmud sugugi sama kollased, kui pihutäis võililli või sama puhtad ja sirged, kui läbi hangede värske lume sisse vanaisa roogitud kaevutee.

Vanaisa õpetussõnadena kõlab kõrvus seegi, et pigem püüa mõista, kui hukka mõista, sest hukkamõist hukkab eelkõige meid endid. Austus vanemate inimeste vastu ning lugupidamine nende väärtushinnangutest on minu jaoks pühad, sest lähme me ju eluteel, kõrvus just nende sammude kaja. Samuti on viisakus see, mis jätab võõrale sinu olemusest esmamulje. Mind õpetati, et kunagi ära ole kitsi kedagi kiitma, tänama ja paluma, kuigi kipub nii olema, et kõige raskemini kingitav asi siin ilmas on headus. Headust tuleb jagada andmise-ja kinkimisrõõmu eesmärgil, siis tuleb ta ju omale ka tagasi, kasvõi selle kinkimisrõõmu näol ja maailm su ümber on jälle valgem.

Oskus hinnata lihtsust ning tagasihoidlikkus oma eesmärkide saavutamisel ei olegi nii kasutud asjad. Pigem minna ausalt, vaikselt ning õiglaseid vahendeid kasutades oma tähe poole, kui murda läbi vale, ebaõigluse ning kaaslaste hävitamisega. Tippu jõudes võib siis ju juhtuda, et seal teraval nurgal ollakse üksi ning siis ei aita enam kahetsemine ega kurtmine, sest kaaslased su teel ei kuule sind. Sa oled vallutanud tipu, aga kaotanud need, kes koos sinuga sellel hetkel koos rõõmu jagaksid. Üksi ei ole sa keegi!

Palju on vanalt koolipapalt Juhan Kroonilt saadud tarkusi, mida pean tõeliseks rikkuseks ja mitte selliseks rikkuseks, mille väärtus seisneb saldos, vaid selliseks rikkuseks, mille väärtus seisneb hinge- ja vaimukülluse tundes.

Tegelikult on kooliaeg üks ilusamaid aegu inimese eluteel. Kahjuks mõistame seda alles siis, kui ta möödab on, aga ehk selles ta võlu peitubki. Nii paljud just sel ajal alguse saanud hetked saavad meid terve olemise aja. Ikka meenub 1. septembril kirjute astrite ja gladioolide mäng, värske värvilõhn, mis õhkus koolipinkidelt, magusa leiva maitse, mida koolisööklast vahetundidel taskutesse sai toppida, lumesõda koduteel, mõni edukalt lõppenud päev või hoopis õigel ajal helisev koolikell....Tapa 1. keskkool, praegune Tapa Gümnaasium on peale vanaisa olnud mulle teiseks õpetajaks. Jah, just õpetajaks eluteel, sest kooliajast pärinevad ju inimese elutee niidid ning kõik algused, pettumused, rõõmud ning harjumused sünnivad kooliajal.

Kooliaeg Tapal on jätnud minu teadvusesse tänaseni aukartustunde oma õpetajate ees. Täna mõnega ühes seltskonnas viibides on nemad minu jaoks ikkagi suure algustähega õpetajad ja mina nende õpilane. Nad on minu mälestustes autoriteetsed ja lugupidamist väärt. Tapa Gümnaasium jääb minu kooliks, kus süvendati minus kodust kaasa saadud väärtushinnanguid, mis aitavad elus edasi minna. Meelega ei nimeta ma ühtegi õpetajat, sest selle kooli õpetajaskond oli minu õppimise ajal nii küps, et ei saa siinkohal välja tuua ühtegi eraldi, kuna hing väriseb kartustundes kellelegi haiget teha. Kõik oli meeldiv ja kõik tasakaalustas minu edaspidiseid valikud elus. Minustki sai õpetaja!

Püüd täiuslikkuse poole on loomulik. Püüan ka mina minna rahulikult ja tasakaalukalt, kuulates mõistuse häält. Aeg annab kätte erinevaid võimalusi, aga eluraamatu viimasel leheküljel olevat sisukorda ei tea me kahjuks keegi ette. See sisukord ju põhjendab ära sinu valikute ning otsuste õigsuse. Siiski usun, et teeline, kes läheb homse suunas ja kellel on oma tee, kellel on eeskujud ja sisemine enesekindlus päritud väärtushinnangute kaudu eelkäijalt või eelkäijatelt, see teeline kõnnib läbi aja ning võib oma eluraamatu sisukorda lugedes rahulolutundest ohata ning öelda: „Minu valikud olid õiged!“

Südasuviseid hommikupoolikuid hilisemas elus nautides meenub sageli see „viimase suve“ lugu ja nüüd, kui vanaisa enam maises ilmas ei ole ma mõistan aina rohkem ja rohkem kui palju minu maailmas on tegelikult teda. Tema oli minu koolipapa, minu eeskuju, tema koolipapalikud väärtushinnangud on eluteele saatnud palju õpilasi ja samas mind üles kasvatanud ning rändavad minuga koos mööda argipäevi vaba aega nautides ja teistele teadmisi ning tarkusi jagades.

Needki on vanaisa öeldus sõnad, et alles siis kui teda ei ole, me mõistame, kes ta tegelikult oli! Elus on rõõm ja kurbus alati käsikäes käinud. Rahustan ennast teadmiselega, et kaotuseski on kaks poolt – valu kõrvale jääb alati ka mälestuste ilu. Seda ei saa võtta meilt ei aeg, ei inimesed. Mälestuste ilu ei vanane! Aeg kaob ja kaovad inimesed, kuid järele jääb nende töö. Sellepärast, rändur, kes sa siin oled, tee ikka HEAD tööd!